

3. Управління колекціями даних — сфера, яка стосується підготовка даних для депонування; оцінка, відбір і розміщення даних у репозитарії; управління колекціями даних і метаданих; забезпечення достовірності; оновлення цифрових засобів масової інформації та даних, що переміщуються; проведення резервного копіювання та зберігання.

Системне набуття компетентностей у виконанні наведених завдань нині не здійснюється у системі вищої освіти. Про це свідчить аналіз даних з платформи «Вступ. Освіта», де наявні 137 пропозицій магістерської підготовки за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (ІБАС), жодна з яких не має освітньо-професійної програми, фокусом або особливістю якої було б спрямування на підготовку бібліотекаря як фахівця з дослідницьких даних.

У зарубіжній практиці професія «фахівець з управління даними» розглядається як самостійна професія. Так, був запропонований проєкт EDISON, мета якого прискорити створення професії фахівця з наукових даних. У рамках проєкту була запропонована структура компетентностей в галузі науки про дані. Проєкт “EDISON” розроблений для створення основи для встановлення нової професії data scientist для європейських досліджень та промисловості.

Для забезпечення підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців функціонує Бібліотечна академія управління дослідницькими даними (Research Data Management Librarian Academy, RDMLA) — безкоштовна онлайн-програма підвищення кваліфікації для бібліотекарів, фахівців з інформації та інших фахівців, які працюють у сфері інтенсивних досліджень по всьому світу.

Отже, є необхідність у предметно-тематичному розширенні горизонтальних професійних комунікацій між бібліотечними фахівцями у питаннях, які стосуються управління дослідницькими даними, та в підвищенні компетентностей академічної спільноти у сфері Відкритої науки та Відкритих даних.

Н. Коржик

**ДОСВІД ЛАТВІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ:
СУЧАСНІ ДОКУМЕНТНО-КОМУНІКАЦІЙНІ СИСТЕМИ**

N. Korzhuk

**EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF LATVIA:
MODERN DOCUMENT AND COMMUNICATION SYSTEMS**

Війна Росії проти України актуалізувала низку питань, пов'язаних з документуванням та архівуванням сучасних реалій. Оскільки сьогодні кожен з нас є свідком подій і завдяки цифровим технологіям має змогу здійснювати фото-та відеофіксацію, а також поширювати власний контент у соціальних мережах, то інформаційний простір наповнюється значним об'ємом даних. Це зумовлює необхідність відбору матеріалів, що мають важливу документальну та історичну цінність для подальшого збереження й архівування.

Слід зазначити, що до поширення цифрових технологій інформація надходила в публічний простір суспільства переважно через офіційні медіа, а її кількість була суттєво меншою ніж зараз. У зв'язку з цим постає важливе завдання відбору та зберігання інформації для подальшого її архівування, тобто необхідним є пошук

ефективних цифрових інструментів для систематичного документування війни й подальшого архівування свідчень, котрі мають історичну цінність.

Це стало поштовхом до проведення дослідження в межах українсько-латвійського наукового проекту «Війна в об'єктиві нових медіа: методи документування та виклики постцифрової епохи». У межах проекту, окрім аналізу інформаційних потоків, здійснюється пошук ефективних цифрових інструментів для формування відкритого цифрового воєнного архіву свідчень, основу якого становлять фото-, відео- та текстові матеріали тощо. Проект реалізується у співпраці з Латвійською академією культури та Інститутом культурних і мистецтвознавчих досліджень за підтримки Латвійської Ради науки та Міністерства освіти і науки України.

У межах виконання проекту мала можливість спільно з українськими колегами ознайомитись з роботою документно-комунікаційних систем (ДКС) Латвії з метою вивчення досвіду фіксації та методів документування суспільно значущих подій. Латвійські колеги організували низку ознайомчих візитів до відповідних установ, адже формування цифрового архіву передбачає врахування різнобічного сучасного досвіду створення цифрових фондів, які мають архіви, бібліотеки та музеї.

Під час перебування в м. Рига ознайомилися з досвідом та діяльністю таких ДКС Латвійської республіки:

- Латвійська академія культури та Інститут культурних і мистецтвознавчих досліджень, а також з Латвійський музей кіно — представлено сучасні методи репрезентації об'єктів й підходи до створення сучасних експозицій, крім того, на території музею проводяться тематичні виставки, котрі демонструють різні аспекти кіномистецтва, акторів та історії кіно;
- Музей окупації Латвії — демонструє сучасні підходи до репрезентації культурної пам'яті, зокрема висвітленню подій періоду окупації Латвії 1940–1994 рр.;
- Латвійський державний архів аудіовізуальних документів, де крім іншого, була представлено роботу відділу оцифрування документів та відділів зберігання аудіовізуальних, фото-, звукових й електронних документів, продемонстрована робота з реставрації аудіовізуальних документів тощо;
- Латвійська національна бібліотека, яка відіграє важливу роль у розвитку інформаційного простору країни. Із 1999 р. бібліотека розпочала процес оцифрування колекцій, у 2006 р. була сформована Латвійська Національна цифрова бібліотека Letonica, до складу якої входять оцифровані газети, фотографії, карти, книги, аудіозаписи тощо. Нині функціонує Цифрова бібліотека (www.digitalabiblioteka.lv), що забезпечує відкритий доступ до різних видів документів, відеозаписів тощо, зібраних латвійськими архівами, музеями, бібліотеками, організаціями, громадами та окремими громадянами.

Обговорення з латвійськими колегами цифрових інструментів для збору й зберігання інформації сприяло вдосконаленню професійних знань і розширенню уявлень про сучасні практики цифрової архівації.